

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ז"א

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כ
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

דודתי האשה החשובה מרת חי' קלרא ב"ר משה דוב בער ע"ה שגלוב
נפטרה ביום כ"ף מר-חשון ה'תשס"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

בעלה דודי הרה"ח הרה"ת ר' בן-ציון הלוי שיחי'
בן הרבנית בעלת מסירת נפש וכו' מרת מאריאשא ע"ה שגלוב
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

*

לעילוי נשמת

ר' ישראל דוד ב"ר לייב ע"ה ציקמאן
נפטר ביום י"ד אלול ה'תשמ"ה
וזוגתו מרת רחל בת ר' פינחס ע"ה ציקמאן
נפטרה ביום כ"א טבת ה'תשנ"א
ר' יצחק אהרן ב"ר וואלף ע"ה ספיוואק
נפטר ביום כ"ז ניסן ה'תשמ"ט
וזוגתו מרת חנה בת ר' דוד הכהן ע"ה ספיוואק
נפטרה ביום ח"י מ"ח ה'תשס"ד
ר' שמואל מאיר ב"ר ישראל דוד ע"ה ציקמאן
נפטר ביום י"א תשרי ה'תשס"ב
וזוגתו מרת דינה רייזעל בת ר' יצחק אהרן ע"ה ציקמאן
נפטרה ביום כ"ה שבט ה'תשמ"ה
ת. נ. צ. ב. ה.
נדפס ע"י נכדם ובנם
הרה"ת ר' אהרן וואלף וזוגתו מרת פוליה
ומשפחתם שיחיו ציקמאן

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

**א. הרבי הרש"ב נכנס לסבו
ה"צמח צדק" לקבל ברכתו**

כבר מספר פעמים¹ ספרתי את הסיפור אודות כ"ק הרבי (מוהרש"ב) נ"ע, אשר ארע בהיותו ילד בן ארבע או חמש שנים, בשבת פרשת וירא:

הרבי נ"ע נכנס לסבו כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" כדי לקבל ברכה לרגל יום הולדתו, ופרץ בבכי, באמרו: מדוע התגלה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו ואלינו (אלי) אין הוא מתגלה? השיב לו הצמח צדק: כאשר יהודי, צדיק², בגיל תשעים ותשע, מחליט למול את עצמו, הוא ראוי לכך שהקדוש ברוך הוא יתגלה אליו.

**ב. מדוע בכה הרבי נ"ע דוקא
בפרשתנו?**

סיפורי רבותינו נשיאינו בכלל, ובמיוחד הסיפורים שהם עצמם גילו לנו כדי לפרסמם, מדוייקים בודאי בכל פרטיהם.

אף הסיפורים שארעו בילדותם, הרי מעצם העובדה שרבותינו נשיאינו סיפרו אותם – ובמיוחד לפי מאמר חז"ל⁴, "בוצין בוצין מקטפין ידיע" – מובן, שלא זו בלבד שניתן ללמוד מהם הוראה לגבי עבודת ה', כפי שצריך ללמוד מכל דבר שרואים או שומעים⁵,

אלא יש בהם תוכן מיוחד, שצריך ללמוד ולהבינו.

ובסיפור שמובא לעיל אין מובן הפסוק, וירא ה' אל אברם" כבר כתוב פעמיים לפני כן, בפרשת לך לך⁶, ומדוע בכה הרבי נ"ע על כך שהקדוש ברוך הוא נגלה אל אברהם אבינו ואלינו אין הוא נגלה דוקא בהקשר לפסוק בפרשת וירא ולא בפרשת לך לך?

לגבי הפעם השניה, וירא ה' אל אברם, שבפרשת לך לך, ניתן לומר שייתכן שהרבי נ"ע עדיין לא למד פסוק זה כיון שהוא מופיע כמעט בסוף הפרשה וכנהוג במספר מקומות, הרי מלמדים את הילדים כל שבוע רק חלק מסויים של פרשת השבוע⁷.

אך לגבי הפעם הראשונה שבה נאמר, וירא ה' אל אברם, הכתובה בתחילת הפרשה – אין מובן מדוע לא בכה בלמדו פסוק זה?

**ג. מדוע השיב הצמח צדק רק
אודות הפסוק שבפרשתנו?**

יש לומר, שהסיבה הפשוטה לכך היא בהכנסו לאדמו"ר הצמח צדק, כדי לקבל ברכה ליום הולדתו, היה הדבר בשבת פרשת וירא, ולפיכך הוא שאל לגבי הענין שלמד באותה עת, דוקא על הפסוק, וירא אליו ה' המופיע בפרשת וירא. ואילו בשבוע של פרשת לך לך לא היתה לו סיבה להכנס לאדמו"ר הצמח צדק⁸.

(1) ראה לקו"ש ח"א פ' וירא. ח"ה כ' מרחשון. שם ע' 321. חט"ו וירא"כ' מרחשון. והוא משיחת ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תרצ"ג. נעתקה בקיצור בהיום יום ע' קג.

(2) כ"ף מרחשון שנת תרכ"א. תולדותיו בפרשיות – ראה "תנן לנער". ס' התולדות אדמו"ר מהרש"ב (קה"ת תשל"ב. ועוד).

(3) ראה לקו"ש ח"ה שם ביאר ב' הנוסחאות שבוה. ברכות מה, רע"א.

(4) כתורת הבעש"ט הידועה (כתר שם טוב קה"ת) הוספות ס' קבו ואילך, וש"נ.

(6) יב, ז. יז, א.

(7) אבל אינו מסתבר עפ"מ בגו"א עה"פ (ואתחנן ו, ז) ושננתם לבניך. ועוד.

(8) אבל ראה ספר השיחות קיץ ה'ש"ת (ע' 99): אז איך בין אלט געווען פיר יאָר פלעג איך אַלע טאָג אַריינגיין צו דעם זיידן אין חדר (=מגיל ארבע הייתי נכנס כל יום לחדרו של הסבא).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ובמילא, טוען להקב"ה שאינו יכול לקיים המצוה ד"ואכלת ושבעת וברכת"י לאמיתתה עד שהקב"ה יושיבנו על שולחנו להסעודה דלעתיד לבוא.

(משיחות ש"פ וירא, ח"י מרחשון תשנ"ב)

(12) עקב ה, יר"ד.

בפני עצמו, ולא רק לצורך הדיבור, והקושיה נותרת בעינה.

ובנוסף לכך, גם ל"וירא" שבפרשתנו היה גורם מיוחד, מטרה מסוימת, כדברי רש"י בפשוטו של מקרא¹² – "לבקר את החולה", ואילו אצל הרבי נ"ע לא היתה סיבה זו?

ה. השאלות על ההסבר לפי "בעל הטורים"

בעל הטורים¹³ אומר, ש"וירא אליו ה'" שבפרשתנו היה "בשביל המילה" – בזכות שאברהם אבינו קיים את מצות המילה.

לפי זה ניתן היה, לכאורה, לתרץ שעל כך היתה טענתו (ובכיינו) של הרבי נ"ע: הרי גם אצלו קיימת הזכות של מצות מילה¹⁴, ולפיכך מגיע גם לו השכר של "וירא אליו ה'".

על כך השיב לו הצמח צדק, שאין להשתוות לאברהם אבינו, אשר במצות המילה שלו היתה מעלה מיוחדת – הוא מל עצמו "בגיל תשעים ותשע" – ולכן דוקא הוא זכה ל"וירא".

אך הסבר זה דחוק ביותר, כי:

(א) רש"י מפרש, כדלעיל, ש"וירא אליו ה'" לא היה סתם שכר "בשביל המילה", אלא כדי "לבקר את החולה"¹⁵. וכיון שפירוש רש"י על התורה מיועד ל"בן חמש למקרא", סביר לומר, ששאלת הרבי נ"ע בהיותו ילד בן ארבע

אך עדיין נשארת השאלה: מדוע ענה לו אדמו"ר הצמח צדק רק אודות הפסוק "וירא אליו ה'" שבפרשת וירא, ולא הזכיר ש"וירא ה' אל אברהם" כבר מופיע לפני כן, בפרשת לך לך, ואפילו פעמיים?

תמיהה זו אף קשה יותר: תשובתו של הצמח צדק, שהקדוש-ברוך-הוא נגלה לאברהם אבינו מפני החלטתו למול את עצמו, היא מענה רק לגבי הפסוק "וירא אליו ה'" שבפרשתנו, אשר מופיע לאחר החלטת אברהם למול את עצמו, אך השאלה (והבכ"י) לגבי הפסוקים "וירא ה' אל אברהם" שבפרשת לך לך, המופיעים לפני החלטת אברהם על המילה⁹, עדיין נשארים בעינם?

ד. אין לומר שהבכ"י הוא דוקא ב"וירא" שאינו למטרת דיבור

לכאורה, ניתן לומר שההסבר לכך הוא:

שתי הפעמים הקודמות שבהן כתוב "וירא", בפרשת לך לך, הן הקדמה והכנה ל"וירא ה'..." ויאמר..." אמירה, ולפיכך אין מקום ל"וירא" – להתגלות אל משהו שאין אליו דיבור.

לעומת זאת, בפרשתנו לא היה דיבור לאחר "וירא"¹⁰, אלא הענין של "וירא" היה ענין כשלעצמו. ולכן בכה הרבי נ"ע דוקא בקשר ל"וירא" בפעם הזאת.

אך הסבר זה אינו מתקבל,

כי אף אם הענין של "וירא" היה לצורך דיבור, הרי מוצאים אנו מקומות רבים¹¹ שבהם כתוב "וירא ה' אל..." ללא ההקדמה "וירא ה'..." ומכך מובן, שה"וירא" הוא ענין חשוב

(9) בנוגע ל"וירא" ה' דפ' לך אפשר לתרץ (בדוחק עכ"פ), דאף שה' לפני החלטת אברהם למול א"ע, מ"מ ה' בקשר (עכ"פ) לענין המילה (כפרש"י שם).

(10) ראה מפרשי רש"י ריש פרשתנו.

(11) כמו בר"פ לך. ובכ"כ מקומות.

(12) עה"פ ריש פרשתנו.

(13) ריש פרשתנו. וכ"ה בספורנו. ועוד (וראה הערה הבאה). וראה ב"ר ריש פרשתנו ובמפרשים שם. זח"א פח, סע"ב ואילך.

(14) ואף שמילתו הייתה זמן רב לפני זה – צ"ל המסובב, נתינת השכר "וירא אליו ה'" כשיכול (להבינו ו)לקבלו (בן ד' ויותר). ויומתק זה בפרט ע"פ הידוע שמילה היא פעולה נמשכת (ראה מפענת צפונות פ"ה ס"ח, וש"נ. לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 13 ואילך).

(15) אלא שברמב"ן פרשתנו (יה, ב – קרוב לסופו) משמע, דזה גופא שהקב"ה נגלה אליו "לבקר את החולה" ה' רק "לכבוד לו" – גמול על מצות מילה.

או חמש שנים היא בהתאם לפירוש רש"י על הפסוק.

(ב) אף לפי פירושו של בעל הטורים: הרי מדובר אודות הרבי נ"ע, שבהיותו ילד ניכר בו מעין מעלותיו המאחרות יותר – כאמור לעיל, „בוצין בוצין מקטפיה ידיע“⁴ – והוא בודאי ידע את מעלתו וגדולתה של עבודת אברהם אבינו בכלל, ועל-אחת-כמה-הזכמה ברור שהוא הבין את היתרון הפשוט והגלוי במילת אברהם אבינו על פני מצות מילה בכלל, כיון שקויימה בגיל תשעים ותשע,

וברור שלא ייתכן שהרבי נ"ע, אף בהיותו ילד, ישווה את עצמו לאברהם אבינו, עד כדי טענה מדוע הקדוש-ברוך-הוא נגלה לאברהם אבינו בזכות המילה, ולא אליו.

1. התגלות ה' לאברהם היתה

**מפני גמילות חסדים, אך גם
לכך צריך להיות „כלי“**

ויש לומר, שההסבר לכך הוא, שאדרבה: טענתו של הרבי נ"ע נבעה מידיעתו את פירוש רש"י ש„וירא אליו ה'“ היה „לבקר את החולה“: לולא פירוש רש"י לא היתה לו טענה מדוע הקדוש-ברוך-הוא אינו נגלה אליו כאל אברהם אבינו, כי כיצד ייתכן להשוות את עצמו אל אברהם אבינו.

אך אם „וירא אליו ה'“ היה כדי „לבקר את החולה“ – ענין של גמילות חסדים¹⁶, כלומר, „וירא“ לא מפני דרגתו הנעלית של אברהם אבינו¹⁷, אלא מפני מדת חסדו של הקדוש-ברוך-הוא, אם כך היתה לו טענה: הרי כל כך

16 ראה ב"מ (ל, ב): ביקור חולים היינו גמילות חסדים. וברמב"ם הל' אבל פ"ד: „לבקר חולים .. ואלו הן גמילות חסדים כו“.

17 וכדמוכח גם מזה שלמדן (סוטה יד, א) מפסוק זה החיוב דביקור חולים שעל כו"א (וראה לקמן סעיף זית). וראה הערה הבאה.

איכפת לו שאין הקדוש-ברוך-הוא נגלה אליו (כפי שנראה לאחר מכן שהדבר הביאו לידי בכי), ואם כך, הקדוש-ברוך-הוא צריך לגמול עמו חסד ולהתגלות אליו.

לפי זה מובן בפשטות מדוע הוא לא בכה על שתי הפעמים הקודמות שבהן נאמר „וירא ה' אל אברם“ שבפרשת לך לך – כי שם היה „וירא“ כרוך במעלתו של אברהם אבינו¹⁸, אשר אין להשתוות אליו.

על כך ענה לו הצמח צדק „כאשר יהודי... מחליט למול את עצמו, הוא ראוי לכך שהקדוש-ברוך-הוא יתגלה אליו“: אמנם, „וירא אליו ה'“ לא היה מפני דרגתו הנעלית של אברהם אבינו, אלא מפני גמילות חסדים של הקדוש-ברוך-הוא, אך בכל זאת צריכים להיות ראויים לגמילות חסדים זו, יש להיות „כלי“ לגילוי¹⁹.

והכלי לכך הוא ההחלטה, שבכל מצב שהוא, ואף בדרגה של „צדיק“, בגיל תשעים ותשע, עליו למול את עצמו²⁰.

2. משמעות „ביקור חולים“

על ההסבר שלעיל ניתן, לכאורה, לשאול:

18 עפ"י יומתק ג"כ השינוי בלשון הכתובים, דבב' פסוקים דפ' לך נאמר „וירא ה' אל אברם“ (ולא „אליו“ – אף שנאמר לפני „ויעבר אברם גו“, „ויהי אברם גו“, משא"כ בפרשתנו נאמר „וירא אליו“ – כי ה„וירא“ דפ' לך היו בקשר למעלת אברהם, משא"כ בפרשתנו. (* בפשטות השעם (כמ"ש ברמב"ן הנ"ל. וראה גם גו"א ושפ"ח ריש פרשתנו) לחבר פרשה זו לפרשה שלפניו (שה„וירא“ ה' בקשר למילה).

19 וי"ל מעין זה בנתינת מתנה ובכ"ז אי לאו דעביד נייחא לנפשי לא ייהיב לי מתנת' (כן הובא בכ"מ – המשך וככה תרל"ז פס"ח. המשך תרס"ו ע' קלא. ועוד. וראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ טז, א. ב"ב קנו, א). וע"ד המבואר בלקו"ת (שה"ש כד, סע"א ואילך) בענין בחינה הג' שבאתערוחת דלעילא, דאף שבאזה מצד למענה (שאין אתעדל"ת מגעת שם כלל), מ"מ, אינה שורה ומתגלה אלא כשיש שלימות במעשה התחתונים.

20 ראה לקו"ת ח"א [המתורגם] ע' 22 ואילך. ח"ה [המתורגם] ע' 88 ואילך. ע' 321 ואילך.

וחותמו „ויהי נועם ה' אלינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו“, דקאי על בית המקדש דלעתיד, „מקדש אדני כוננו ידיך“⁸.

* * *

ועוד והוא העיקר:

נוסף על המבואר לעיל שקיימת מציאותו של משיח בניצוץ משיח (בחי' היחידה) שבכאו"א מישראל, קיימת גם מציאותו של משיח כפשוטו (יחידה הכללית) – כידוע ש„בכל דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל“, „א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו"ס, ואילו לא היו מתערבים ענינים בלתי רצויים המונעים ומעכבים כו', הי' מתגלה ובא בפועל ממש.

וע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משיח"י שבדורנו, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, הרי, בימינו אלו נתבטלו כל המניעות והעיכובים כו', וכיון שכן, ישנה (לא רק המציאות דמשיח, אלא) גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש!

... וכיון שכן, מובן, שכל הענינים וכל הפעולות חדורים בעניני משיח וגאולה, כולל גם באכילתו ושתייתו, שמשותק לסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר, עד כדי כך שגם לאחר הסעודה נשאר רעב לסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר,

7) מדרש תהלים עה"פ.

8) בשלח טו, יז.

9) פי' הברטנורא למגילת רות.

10) ראה שו"ת חת"ס חו"מ (ח"י) בסופו (סצ"ח). וראה שד"ח פאת השדה מע' האל"ף.

כלל ע'. ועוד.

11) יחידה הכללית, שמאירה ומתגלה בנשמתו של נשיא הדור, שכולל את כל

נשיי שבדור (ראה ד"ה פדה בשלום בשערי תשובה לאדהאמ"צ פ"ב).

פעולתו של אדנ"ע ביסוד ישיבת תומכי תמימים – כמבואר בשיחתו הידועה: בענין „כל היוצא למלחמת בית דוד“, שתלמידי תומכי תמימים הם „חיילי בית דוד“ שיוצאים למלחמת בית דוד נגד אלו „אשר חרפו עקבות משיח“, ובלשון הרמב"ם בהלכות מלכים ומלחמות ומלך המשיח: „לחם מלחמות ה' עד ש'נצח', כמרומז גם בהמשך הכתובים ד', אשר חרפו עקבות משיח" – „ברוך ה' לעולם אמן ואמן", ש'אמן' (ועאכו"כ ב"פ אמן) מורה על הנצחון במלחמה, שעי"ז נעשה ביאת וגילוי דוד מלכא משיחא בפועל ממש.

ובהדגשה יתירה בדורנו זה – דור השלישי לאדנ"ע ולתלמידיו חיילי בית דוד, שבו מסתיימת ונשלמת עבודתם של חיילי בית דוד להביא את הגאולה בפועל ממש ע"י דוד מלכא משיחא, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין שכבר נסתיימה ונשלמה כל העבודה, ועומדים מוכנים לקבלת דוד מלכא משיחא, ועאכו"כ לאחר המשיך העבודה באופן ש'נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע".

ובדורנו זה נמצאים כבר בשנת הצדי"ק – לאחר סיום שנת הפ"ט, הקשורה עם מזמור הפ"ט, שסיומו וחזונו „אשר חרפו עקבות משיח“, „ברוך ה' לעולם אמן ואמן“, גמר הנצחון דמלחמת בית דוד, ומתחילה התקופה השייכת למזמור צדי"ק, שסיומו

1) שיחת שמח"ת תרס"א – לקר"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. ס' השיחות תש"ב ס"ע 141 ואילך.

2) תהלים פט, נב.

3) ספ"א.

4) שם, נג.

5) ראה נזיר בסופה. וש"נ.

6) תבוא כט, ג.

ש, הקדוש-ברוך-הוא ביקר חולים .. אף אתה בקר חולים" – אשר גם בענין זה אין מובן, בדומה לשאלה הנ"ל:

נאמר בגמרא²⁶ שדוקא באמצעות ביקור חולים על ידי „בן גילו" של החולה, מתקיים הענין של „נוטל... מחליו". ואם כך, כיצד ניתן ללמוד מכך ש, הקדוש-ברוך-הוא ביקר חולים, שבודאי ביקור החולים שלו הוא יותר מאשר ביקור „בן גילו"²⁷, שאצל כל יהודי (שרובם אינם בני גילו של החולה), צריך לקיים „בקר חולים"²⁸?

ויש לומר, שרש"י רומז להסבר על כך בפירושו כאן על התורה, באמרו „לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא²⁹ יום שלישי למיתלו היה ובא הקדוש-ברוך-הוא ושאל בשלומו?"

לכאורה, אין מובנת ההרחבה בלשון רש"י³⁰: הרי הוא כבר אומר „לבקר את החולה", ומדוע הוא מוסיף „ובא הקדוש-ברוך-הוא ושאל בשלומו?"

אלא, בכך מבחיר רש"י: הקדוש-ברוך-הוא בא אל אברהם „לבקר את החולה" לא כדי ליטול מחליו, אלא כדי לשאול בשלומו³¹, כדלהלן.

26) נדרים וב"מ שם. וראה דרישה לטיו"ד (שסל"ה סק"ס) דמי שאינו בן גילו „אינו ממעט חולי כלל". וראה הערה 23.

27) ראה הערה 23-4.

28) ויתירה מזו: גם בן גילו ד, נוטל כ' מחליו" אא"פ לדמות לבקור חולים דהקב"ה, שהרי בקורו של הקב"ה פועל רק להסיר את החולי מהחולה, משא"כ בבנ"א שהמבקר נוטל (לעצמו) מחליו – שלכן אא"פ ללמוד חיוב ביקור חולים דבן גילו מגמ"ח, כי הו"א שאינו מחוייב בזה (ב"מ שם).

29) ב"מ פו, ב (בשינוי לשון).

30) ראה גם דברי דוד לפרש"י עה"פ.

31) ויש לומר, שמטעם זה מעתיק רש"י את שם בעל המאמר (דבא הקב"ה ושאל בשלומו) – רבי חמא בר חנינא – כי הוא הוא המ"ד בסוטה שם, מה .. הקב"ה ביקר חולים דכתיב וירא .. אף אתה כו', ולשיטתו אויל, דבקורו של הקב"ה אצל אברהם ה' רק לשאול בשלומו, ולכן מה הקב"ה כו' אף אתה כו'.

בכל זאת, ביקור חולים איננו גמילות חסדים בלבד, אלא יש לו משמעות מיוחדת בהיותו קשור דוקא לחולה – ובאמצעות הביקור מקילים על החולה את יסוריו, ועל ידי כך מסייעים ברפואתו²¹, ובמיוחד על פי הנאמר בגמרא²² שנוטלים „אחד מששים" של המחלה. משמעות זו קיימת אפילו בביקור חולים על ידי בן-אדם, ועל-אחת-כמה-זוכמה, כאשר הקדוש ברוך-הוא מבקר חולים²³ בודאי יש לכך השפעה על החלמת החולה²⁴.

וממילא מתעוררת השאלה: כיצד הסיק הרבי נ"ע מ„וירא אליו ה' – לבקר את החולה" שהקדוש-ברוך-הוא נגלה גם לצורך גמילות חסדים אחרת, שאינה קשורה לחולה אשר קשור לרפואה, ואשר המבקר „נוטל... מחליו"?

כדי להבין זאת, יש להקדים ולבאר את הנלמד בגמרא²⁵ מ„וירא אליו ה'" שבדיוק כשם

21) ראה מאירי לנדרים (לט, ב), שהמבקר מקל בחליו של חולה .. ובבני גילו ר"ל שבקורם ערב עליו שמצד הנאתו מזה חליו מיקל, פעמים שהביקור סיבת ההצלה לחולה כו'.

וראה רמב"ם שבהערה 23.

22) נדרים וב"מ (שבהערה 16) שם.

23) וגם לפ"מ בגמרא שם, דמה שנוטל אחד מששים הוא דוקא ב„בן גילו" – הרי הקב"ה „תאומה" של ישראל* (ראה שהש"ר פ"ה, ב (בסופו)). ולהעיר מרמב"ם שם (ה"ד) „וכל המבקר את החולה כאילו נוטל חלק מחליו כו'", שמפשטות לשון הרמב"ם משמע (וצ"ע ברדב"ז שם) שדין זה הוא ב„כל מבקר", גם כשאינו בן גילו. וכן משמע בויק"ד רפ"ל"ד (לפי המת"כ שם. וראה עין יוסף שם). אבל להעיר שברמב"ם שם הלשון (א), „כאלו" (ב), „חלק" סתם. ואכ"מ. 24) להעיר מרמב"ם (שצויין בהערה 15), „שה' לו במראה השכינה ריפוי למחלת המילה" – הובא ונת' באוה"ת (בראשית כרך א) ריש פרשתנו וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה (ע' 85) שאין זה סתירה לפרש"י (פרשתנו יח, ב) דמלאך רפאל בא לרפאות את אברהם.

25) סוטה שם.

(*) וי"ל, שב' המ"ד בשהש"ר שם ב„תאומות" – (א) כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני, (ב) מה התאומים הללו אם חושש אחד כו' חבירו מרגיש – הם ע"ד ומעין ב' הפירושים ב„בן גילו" בפרש"י (נדרים שם), „בחזר כמותו או זקן לזקן: בר"ן רא"ש ונודע (נדרים שם) – שנוטל במזלו.

ח. „ביקור חולים” של הקב”ה אצל אברהם – מפני גמילות חסדים

לאחר „וירא אליו ה'” נאמר³² שאברהם ראה „שלשה אנשים נצבים עליו”. על כך אומר רש”י שאחד מהם בא כדי „לרפאות את אברהם”.

וכיון שגם ללא „וירא אליו ה'”, נרפא אברהם לחלוטין על ידי המלאך רפאל³³ מיד בבואו³⁴, הרי אין מקום לומר שזמן קצר לפני כן יבוא אליו הקדוש-ברוך-הוא כדי ליטול ממנו רק „אחד מששים מחליו”³⁵.

לפיכך מדייק רש”י ואומר „ובא הקדוש-ברוך-הוא ושאל בשלומי” – מטרת „ביקור החולים” של הקדוש-ברוך-הוא לא היתה כדי לרפא, ואפילו אחד מששים, אלא מטרה של גמילות חסדים בלבד. ולפיכך ניתן ללמוד מכך את חובת „בקר חולים” של כל יהודי.

וכיוון שהקדוש-ברוך-הוא בא „לבקר את החולה” לא כדי ליטול מחליו אלא כדי לגמול עמו חסד, לפיכך טען הרבי נ”ע, שהקדוש-ברוך-הוא צריך להתגלות גם אליו מפני גמילות חסדים, כדלעיל.

ט. במאורע זה התחדשה דרך בחינוך

כפי שכבר הוסבר לפנינו בהרחבה³⁶, אחת מן ההוראות שיש ללמוד מסיפור זה היא:

כיוון שאירוע זה התרחש בהיות הרבי נ”ע ילד בן ארבע או חמש שנים, „בציר מבר שית” (=פחות מבן שש), נלמדת מכך ההוראה, שאפילו אצל ילד בן ארבע או חמש ניתן לעורר, על-ידי חינוך כראוי, תשוקה לרוחניות

[32] יח, ב.

[33] כהמשך הכתובים (שם וי), וימחר גו' רץ גו'.

[34] ראה בזה לקמן ע' 78 והערה 22.

[35] להעיר גם מילקוט ראובני ריש פרשתנו

[36] לקו”ש [המתורגם] חט”ז ע' 141 ואילך.

ידוע אחד ההסברים לכך⁴¹, שאדרבה משום שבדורות האחרונים גבר החושך, יש צורך בתוספת אור הקדושה. וכך גם בעניננו: משום התגברות החושך בדורות האחרונים, ניתן דוקא עתה הכח לחנך ילדים „בציר מבר שית” לחוש שרוחניות ואלקות הם חלק מחייהם, כדלעיל.

וזהו גם ההסבר לכך שענין זה התחדש על-ידי מאורע של הרבי נ”ע: אחד ממפעליו המיוחדים של הרבי נ”ע: הוא ייסוד ישיבת תומכי-תמימים, שבה ילמדו את הנגלה שבתורה יחד עם פנימיות התורה, כתורה אחת⁴².

[41] ראה קונטרס עץ חיים פ”ג. מכתב כ”ק אדמו”ר נ”ע – בהוספות שם ע' 82 ואילך. ועוד.

[42] ראה שיחת כ”ק אדמו”ר נ”ע בשה”מ תרנ”ט ע' רכג”רכה. ועוד.

כהכנה לכך צריך היה „לפתוח צינור ודרך חדשה בחינוך, שאף כאשר הילד בן ארבע או חמש שנים בלבד, ניתן לעורר בו תשוקה נפלא, שיתאוה לגילוי הקדוש-ברוך-הוא.

ודרך זו אצל המכונים „משיח”⁴³ היא הכנה קרובה לביאת וגילוי המשיח, ואז יהיה „וירא ה'”⁴⁴, „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר”⁴⁵, למטה מעשרה טפחים,

בקרב ממש, כאשר „אתי מר” דא מלכא משיחא.

(משיחת ש”פ וירא (כ”ף מרחשון)

ומצא”ק פ’ ח”ש תש”מ)

[43] שבת קיט, ב.

[44] ראה תניא פל”ו בארוכה.

[45] ישע”י מ, ה.

לזכות

כ”ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה”ר שע”י קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד